

Polvijärven kunnan laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2026–2028

Sisällysluettelo

1. Johdanto
2. Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset
3. Talous, väestö ja elinvoima
 - 3.1. Talous
 - 3.2. Väestö
4. Polvijärveläisen hyvinvoinnin tilannekuva
 - 4.1. Kuntaliiton Hyvinvointi-indikaattori
 - 4.2. Lasten, varhaisnuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi
 - 4.3. Nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvointi
 - 4.4. Työikäisten hyvinvointi
 - 4.5. Ikääntyneiden hyvinvointi
 - 4.6. Kaikki ikäryhmät
 - 4.6.1. Terveystyöhyvinvoinnin indeksitarkastelu
 - 4.6.2. Turvallisuus
 - 4.7. Hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 arviointi
 - 4.8. HYTE-kerroin
5. Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2028
 - 5.1. Hyvinvointialueen, maakuntaliiton ja kuntien strateginen kumppanuus
 - 5.2. Pohjois-Karjalan hyte-ohjelma
 - 5.3. Hyvinvointisuunnitelman 2026–2028 toimenpiteet, vastuutahot ja toimenpidemittarit

1. Johdanto

Kunnilla on lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä, ja sen tulee laatia valtuustokausittain laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma. Dokumentti kuvaa kuntalaisten hyvinvoinnin nykytilanteen ja kokoaa yhteen kertomuksesta johdetut tavoitteet ja toimenpiteet suunnitelmaksi kuntalaisten hyvinvoinnin parantamiseksi. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma ovat osa kunnan strategista johtamista sillä kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen on Kuntalain 37 §:n mukaan otettava huomioon kuntastrategiassa.

Kunnan kaikki toimialat tekevät hyvinvointia edistäviä toimia ja lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tehdään yhteistyössä paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa. Keskeisenä yhteistyökumppanina hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on hyvinvointialue.

Laaja hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kunnanvaltuustossa. Sen toteutumista seurataan osana tilinpäätöstä vuosittain. Suunnitelma otetaan huomioon laadittaessa kunnan talousarviota ja –suunnitelmaa sekä palvelualuekohtaisia toimintasuunnitelmia. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan vuosittain vastuutahojen toimesta ja kunnan hyvinvointiryhmässä. Hyvinvointisuunnitelmaan sisältyy ehkäisevän päihdetyön suunnitelma. Hyvinvointisuunnitelmaa täydennetään jatkossa lasten ja nuorten sekä ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmalla.

2. Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Polvijärven kunnan uusi kuntastrategia on parhaillaan päivitysprosessissa, ja sen on tarkoitus edetä kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi syyskuussa 2026. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma pohjautuvat kuntastrategian tavoitteisiin ja tukevat niiden toteutumista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta.

Kuntastrategian valmistelussa on arvioitu kunnan toimintaympäristön muutoksia, väestökehitystä, talouden näkymiä sekä kuntalaisten ja sidosryhmien tarpeita. Strategian keskeisenä tavoitteena on vahvistaa Polvijärven elinvoimaa kestäväällä tavalla. Tämä tarkoittaa yritystoiminnan edellytysten parantamista, työpaikkojen syntymisen tukemista, kunnan veto- ja pitovoiman vahvistamista sekä uusien asukkaiden ja investointien houkuttelemista. Samalla tavoitteena on turvata laadukkaat palvelut ja vakaa kuntatalous muuttuvassa toimintaympäristössä.

Kunnan elinvoima ja kuntalaisten hyvinvointi ovat vahvasti sidoksissa toisiinsa. Elinvoimainen kunta luo edellytyksiä työllisyydelle, yrittäjyydelle, osallisuudelle ja yhteisöllisyydelle sekä mahdollistaa laadukkaiden palvelujen järjestämisen. Vastaavasti kuntalaisten hyvinvointi, terveys ja toimintakyky vahvistavat kunnan elinvoimaa lisäämällä työ- ja toimintakykyä, aktiivista osallistumista sekä alueen veto- ja pitovoimaa.

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet tarkistetaan tarvittaessa vastaamaan valtuuston hyväksymän kuntastrategian lopullisia linjauksia sen jälkeen, kun strategia on hyväksytty.

3. Talous ja väestö

3.1 Talous

Polvijärven kuntatalous on ollut viime vuosina voimakkaasti alijäämäinen, mutta alijäämän suuruus on saatu vuosittain puolitettua. Vuoden 2023 alijäämä oli 2,8 milj. euroa ja vuoden 2024 alijäämä 1,3 milj. euroa ja vuoden 2025 alijäämä oli 0,6 milj. euroa. Vuoden 2026 talousarvion mukainen alijäämä on 0,4 milj. euroa. Talouden tasapainottaminen on keskeinen tavoite lähivuosina.

Kunnan taseessa on tilikauden päättyessä kumulatiivista alijäämää 0,4 milj. euroa, kun siinä otetaan huomioon vuoden 2025 tilinpäätös. Kuntalain mukaan peruskunnan taseeseen kertynyt alijäämä on katettava enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kuntakonsernissa puolestaan on kumulatiivista ylijäämää 7,2 milj. euroa, koska konsernissa ylijäämäksi katsotaan myös vapaaehtoiset varaukset ja poistoero. Kuntien kriisikuntakriteereitä tarkastellaan konsernitilinpäätösten perusteella. Polvijärven kuntakonsernin tunnusluvut ovat vuosikate prosenttia poistoista -tunnuslukua lukuun ottamatta huomattavasti kriisikuntakriteereitä paremmat, joten arviointimenettelyyn joutuminen ei ole lähivuosina näköpiirissä.

Kunnan investointitaso on ollut viime vuosina huomattavan korkea ja tällä hetkellä kunnalla ei ole suurta korjausvelkaa. Vuoden 2025 lopussa kunnalla oli lainaa 15,5 milj. euroa, kun se edellisen vuoden lopussa oli 16,4 milj. euroa. Lainamäärä väheni 0,9 milj. eurolla. Kunnan lainamäärä on 3 949 euroa/asukas, kun kuntien keskimääräinen lainamäärä vuoden 2025 lopussa oli ennakkotietojen mukaan 3 684 euroa/asukas.

Vuonna 2024 kunnan taloudellinen huoltosuhde oli vuonna 200,5. (Pohjois-Karjala 167,3 ja koko maa 132,6). Taloudellinen huoltosuhde eli elatussuhde ilmaisee kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti.

3.2 Väestö

Polvijärven väkiluku oli vuoden 2025 lopussa 3 930 ja väkimäärä väheni vuoden 2025 aikana 69 hengellä. Kuolleiden määrä (60) oli syntyneiden määrää (23) suurempi ja lisäksi kunnan nettomuutto oli negatiivinen.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Tilastokeskuksen vuonna 2024 julkaisema väestöennuste Polvijärvelle v. 2024–2040.

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2035	2040
väestöennuste 31.12.	4 027	3 989	3 950	3 912	3 872	3 830	3 791	3 613	3 466
Toteutunut	3 999	3 930							

Polvijärven väkiluku on vähentynyt 59 henkilöä ennustetta nopeammin vuoden 2025 lopun tilanteessa.

Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä oli vuonna 2025 1,3 % (50 henkeä) (Pohjois-Karjala 5,2 % ja koko maa 7,7 %).

Polvijärven väestöllinen huoltosuhde oli vuonna 2024 103,9. (Pohjois-Karjala 73,1 % ja koko maa 61,6 %). Väestöllinen huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15–64-vuotiasta (työikäistä) kohti.

4. Polvijärveläisen hyvinvoinnin tilannekuva

4.1 Kuntaliiton Hyvinvointi-indikaattori

Laaja-alaista kunnan hyvinvoinnin tilaa voidaan havainnollistaa Kuntaliiton ylläpitämällä hyvinvointi-indikaattorilla. Se kuvaa tuoreinta käytettävissä olevaa tietoa hyödyntäen kuntien hyvinvointia. Koonti-indikaattori koostuu kolmesta osa-alueesta, joilla on omat määrittävät indikaattorit. Ne perustuvat Erik Allardtin hyvinvoinnin osa-alueisiin: having (elintaso), loving (yhteisyyssuhteet) ja being (itsensä toteuttaminen). Osa-alueet saavat omat kokonaistuloksensa. Näiden perusteella lasketaan lopullinen tulos, joka on suhteutettu keskiarvoon (100). Polvijärven tulos vuonna 2024 oli 98, mikä on Suomen keskivertotulosta hieman alempi, mutta Pohjois-Karjalan kunnista toiseksi paras. Indikaattorissa on suhteutettu keskivertovastauksia siten, että keskiarvo saa arvon 100, keskivertoa huonommat tulokset alle 100 ja keskivertoa paremmat tulokset suuremman arvon kuin 100.

Kuntaliiton hyvinvointi-indikaattorissa hyvinvoinnin osa-alueet koostuvat seuraavasti:

Having (elintaso)

Veronalaiset tulot, /1000as
 Toimeentulotukea saaneissa kotitalouksissa asuvat henkilöt, %asukkaista
 Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä
 Sairastavuus-indeksi, ikävakioitu
 Ahtaasti asuvat %
 Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Loving (yhteisyyssuhteet)

Perusterveydenhuollon mielenterveyskäynnit yhteensä / 1 000 asukasta
 Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, psykiatria / 1000 18 vuotta täyttänyttä
 Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / as
 Yhden hengen asuntokuntien osuus kaikista asuntokunnista

Being (itsensä toteuttaminen)

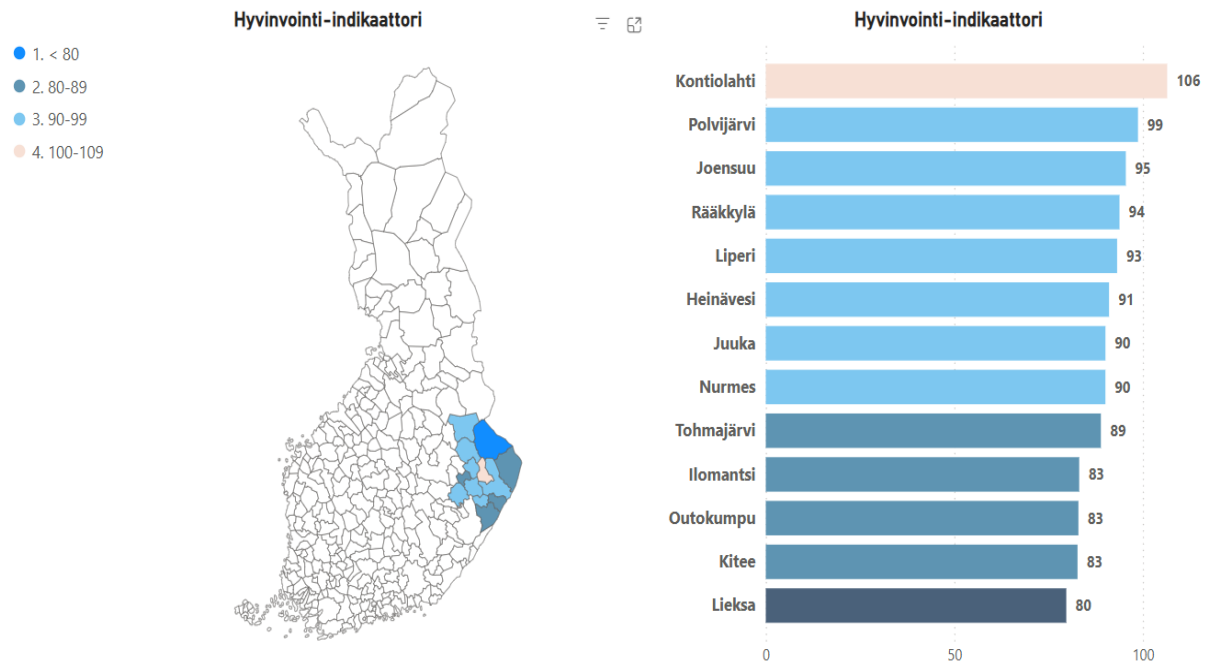
Äänestysaktiivisuus
 Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta
 Kirjastolainausten kokonaismäärä

Indikaattoriin on valittu tekijöitä, jotka eivät perustu kyselyvastauksiin ja jotka ovat saatavissa lähes kaikista kunnista. Hyvinvointi-indikaattori perustuu kvantitatiiviseen, ei kvalitatiiviseen tietoon.

Hyvinvointi-indikaattorin ja sen osa-alueiden muutos Polvijärvellä v. 2020–2025

Vuosi	Kunnan nimi	Maakunnan nimi	Hyvinvointialueen nimi	Hyvinvointi-indeksi	Having-indeksi	Loving-indeksi	Being-indeksi
2025	Polvijärvi	Pohjois-Karjala		99	94	102	101
2024	Polvijärvi	Pohjois-Karjala	Pohjois-Karjalan hyvinvointialue	97	92	102	98
2023	Polvijärvi	Pohjois-Karjala	Pohjois-Karjalan hyvinvointialue	96	88	102	100
2022	Polvijärvi	Pohjois-Karjala	Pohjois-Karjalan hyvinvointialue	95	88	102	99
2021	Polvijärvi	Pohjois-Karjala		94	89	101	96
2020	Polvijärvi	Pohjois-Karjala		87	85	101	85

Pohjois-Karjalan kuntien Hyvinvointi-indikaattorin tulokset vuonna 2025

4.2 Lasten, varhaisnuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi

Elämänlaatu

Vuoden 2025 Kouluterveyskyselyyn vastanneista 4. ja 5. luokan oppilaista 82 % ilmoitti olevansa tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä. Tyytyväisten osuus oli hieman alhaisempi kuin maakunnassa (85 %) ja koko maassa keskimäärin (85 %).

Vuoden 2025 Kouluterveyskyselyn mukaan 4. ja 5. luokan oppilaista 5 % koki terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Lukema oli alhaisempi kuin alhaisempi kuin maakunnassa (7 %) ja koko maassa keskimäärin (8 %). Polvijärven tilanne on kohentunut huomattavasti, sillä lukema oli 21 % vuonna 2023.

Vuoden 2023 FinLapset-tutkimuksen mukaan 2–6-vuotiaiden ylipainon yleisyys oli kunnassa vähäisempää ja 7–12-vuotiaissa ylipainoisten osuus oli hieman suurempi kuin koko maassa.

2–6-vuotiailla ylipainoisten osuudet sukupuolittain olivat (suluissa koko maan %-osuus) tytöt 16 % (14 %), pojat 19 % (24 %) ja kaikki yht. 17 % (19 %)

7–12-vuotiailla ylipainoisten osuudet sukupuolittain olivat (suluissa koko maan %-osuus) tytöt 20 % (18 %), pojat 29 % (26 %) ja kaikki yht. 24 % (22 %)

Pojilla 2–6-vuotiailla ylipainon yleisyys oli pienempi kuin koko maassa mutta 7–12-vuotiailla suurempi kuin koko maassa. Ylipainoisten poikien osuus 13–16-vuotiaissa oli Polvijärvellä 42 % kun se oli koko maassa 28 %.

Vuonna 2025 MOVE! -mittauksen mukaan heikon fyysisen toimintakyvyn omaavien 5. luokan oppilaiden osuus oli koko maassa 35 %, maakunnassa 33 % ja Polvijärvellä 24 %. Kouluterveyskyselyn 2025 mukaan Polvijärvellä 4. ja 5. luokan oppilaista 35 % vastasi liikkuvansa vähintään tunnin päivässä. Pohjois-Karjalan lukema oli 44 % ja koko maan 45 %.

Polvijärven 4. ja 5. luokan oppilaista ilmoitti 4 % käyttäneensä tupakkaa, sähkötupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja vähintään kerran, Pohjois-Karjalan lukema oli 6 % ja koko maan 5 %.

Koulunkäynti ja toimeentulo

Vuoden 2025 Kouluterveyskyselyn mukaan Polvijärven 4. ja 5. luokkalaisista 66 % piti koulunkäynnistä. Luku oli sama kuin maakunnassa (66 %) ja koko maassa keskimäärin lukema oli (70 %). Polvijärven luku oli vuonna 2023 85 %. Polvijärvellä vuonna 2025 enemmän koulunkäynnistä pitivät tytöt (74 %) kuin pojat (57 %). Vuonna 2023 vastaavat luvut olivat tyttöillä 77 % ja pojilla 92 %. Koulunkäynnistä pitävien poikien osuus on laskenut huomattavasti vuodesta 2023.

Vuonna 2024 lasten pienituloisuusaste oli 18,8 %, vastaavan luvun ollessa 16,6 % vuonna 2023. Vuonna 2025 Polvijärvellä asui 117 alle 18-vuotiasta lasta ja nuorta kotitaloudessa, jossa oli käytettävissä alle 60 % suomalaisten kotitalouksien käytettävissä olevan rahatulon mediaanista.

Vuonna 2025 toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneita lapsiperheitä kaikista lapsiperheistä oli 1,7 % (viisi perhettä). Pohjois-Karjalan %-osuus oli 3,2 % ja koko maan 3,8 %.

Elinolot ja turvallisuus

Ahtaasti asuvia lapsiasuntokuntia Polvijärvellä oli 47 % vuonna 2025 kaikista lapsiasuntokunnista. Osuus oli huomattavasti Pohjois-Karjalaa (30 %) ja koko Suomea (29 %) suurempi.

Kouluterveyskyselyn mukaan 4. ja 5. luokkalaisista koki koulukiusattuna olemista vähintään kerran viikossa 13 % vuonna 2025 (7 % vuonna 2023). Tämä asia on koulussa otettu huomioon lukuvuonna 2025–2026.

10 % oli kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (Pohjois-Karjala 9 % ja koko maa 12 %).

Lastensuojeluilmoitusten määrä on ollut kasvussa. Niitä tehtiin 84 vuonna 2025. Avohuollon tukitoimien piirissä 0–12-vuotiaita lapsia oli 28 vuonna 2025 (vuonna 2024 13). Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleita 0–17-vuotiaita lapsia oli 13 vuonna 2025.

Polvijärvellä 0–14-vuotiaiden koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitojaksoja / 10 000 asukasta oli vuonna 2024 114,5, Pohjois-Karjalassa 60,2 ja koko maassa 48,6. Polvijärven tämän ikäryhmän hoitojaksojen määrän poikkeama vertailualueista on kasvanut 2020-luvulla.

4.3 Nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvointi

Elämänlaatu

Vuoden 2025 Kouluterveyskyselyyn vastanneista 8. ja 9. luokan oppilaista:

- 67 % ilmoitti olevansa tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä. Tyytyväisten osuus oli hieman alhaisempi kuin maakunnassa (69 %) ja koko maassa keskimäärin (68 %).
- 26 % koki terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Lukema oli alhaisempi kuin maakunnassa (21 %) ja koko maassa keskimäärin (22 %)
- 22 % kokee kouluinnostusta, % 8. ja 9. luokan oppilaista (v 2023 14 %). (Pohjois-Karjala 19 % ja koko maa 18 %).
- 82 % harrastaa jotakin ainakin kerran viikossa (Pohjois-Karjala 77 % ja koko maa 80 %).
- 46 % harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 tunnin viikossa (Pohjois-Karjala 30 % ja koko maa 29 %).
- 6 % liialliseksi koettu netin käyttö (summaindikaattori) (Pohjois-Karjala 9 % ja koko maa 11 %).
- 11 % huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, (Pohjois-Karjala 6 % ja koko maa 6 %).
- 2 % ilmoitti, ettei ole yhtään läheistä ystävää (Pohjois-Karjala 8 % ja koko maa 8 %).
- 15 % juo energiajuomaa lähes päivittäin % 8. ja 9. luokan oppilaista (v. 2023 3 %). Pohjois-Karjala 11 % ja koko maa 10 %
- 6 % käyttää alkoholia viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista (v. 2023 1 %). (Pohjois-Karjala 2 % ja koko maa 3 %).
- 10 % ilmoitti, että tupakoi nykyisin (2023 21 %). (Pohjois-Karjala 10 % ja koko maa 9 %).
- 8 % ilmoitti, että nuuskaa nykyisin (2023 7 %). (Pohjois-Karjala 4 % ja koko maa 4 %).
- 69 % ei syö aamupalaa joka arkipäivä (v. 2023 39 %). (Pohjois-Karjala 46 % ja koko maa 45 %
- 75 % syö koululounasta päivittäin, Pohjois-Karjala 63 % ja koko maa 56 %
- 38 % ilmoitti harrastavansa taidetta tai kulttuuria itsenäisesti vapaa-ajalla vähintään viikoittain. Vuonna 2023 luku oli 26 %. Vuonna 2025 Pohjois-Karjala 22 % ja koko maa 23 %).
- 32 % koulu-uupumus (summaindikaattori). Vuonna 2023 luku oli 19 %. (Vuonna 2025 Pohjois-Karjala 25 % ja koko maa 27 %).

Vuonna 2023 ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 13–16-vuotiailla oli Polvijärvellä 30 %. Pohjois-Karjalassa lukema oli 25 % ja koko maassa 24 %. Polvijärvellä ylipainoisia poikia oli 42 % ja tyttöjä 16 %. Pohjois-Karjalassa ylipainoisia poikia oli 29 % ja tyttöjä 21 % ja koko maassa poikia 28 % ja tyttöjä 19 %.

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE! -mittaus) mittauksen mukaan vuonna 2025 63 %:lla Polvijärven 8. luokan oppilaista oli heikko fyysinen suorituskky. (Pohjois-Karjala 41 % ja koko maa 40 %). Polvijärven pojilla heikko suorituskky oli 55 % (Pohjois-Karjala 39 % ja koko maa 37 %) ja Polvijärven tytöillä heikko suorituskky oli 80 % (Pohjois-Karjala 44 % ja koko maa 42 %).

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat kouluterveyskyselyssä 2025:

- 62 % tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä. (Pohjois-Karjala 69 % ja koko maa 71 %).
- 76 % syö aamupalaa joka arkipäivä. (Pohjois-Karjala 61 % ja koko maa 60 %).
- 81 % syö koululounasta päivittäin. (Pohjois-Karjala 70 % ja koko maa 64 %).
- 95 % harrastaa jotakin viikoittain. (Pohjois-Karjala 85 % ja koko maa 87 %).
- 24 % harrastaa hengästyttävää liikuntaa korkeintaan 1 tunnin viikossa. (Pohjois-Karjala 30 % ja koko maa 25 %).
- 30 % kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. (Pohjois-Karjala 19 % ja koko maa 21 %).
- 30 % Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus (summaindikaattori). (Pohjois-Karjala 20 % ja koko maa 21 %).

- 33 % koulu-uupumus (summaindikaattori). (Vuonna 2025 Pohjois-Karjala 15 % ja koko maa 18 %).
- 30 % kokee kouluinnostusta (summaindikaattori). (Pohjois-Karjala 33 % ja koko maa 33 %).

Koulunkäynti ja toimeentulo

Kouluissa oppilaiden poissaolojen seuranta on systemaattista ja poissaoloihin puututaan matalalla kynnyksellä. Poissaolotietoja käytetään tuen ja toimenpiteiden suunnitteluun. 7–9-vuosiluokilla poissaolojen määrä on kasvanut huolestuttavalle tasolle.

Elinolot ja turvallisuus

Vuonna 2024 Polvijärvellä 22 % syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) 18–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä. (Pohjois-Karjala 17 % ja koko maa 16 %).

Vuonna 2024 Polvijärvellä oli yhdeksän 17–24-vuotiaasta, jotka eivät ole opiskelijoita tai joilla ei ole perusasteen jälkeistä koulutusta. %-osuus vastaavan ikäisestä väestöstä koulutuksen ulkopuolella oli Polvijärvellä 5 %, (Pohjois-Karjalassa 7 % ja koko maassa 8 %).

Vuoden 2025 kouluterveyskyselyssä 0 % kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista. (Pohjois-Karjala 7 % ja koko maa 9 %).

Huolenaiheet:

- syrjäytymisriskissä olevien nuorten osuus
- ylipainoisten nuorten osuuden kasvu, etenkin pojilla
- aamupalaa syömättömien osuus
- koulu-uupumuksen lisääntyminen
- hengästyttävän liikunnan määrä ja heikko fyysinen suoriutuskyky Move-testissä

Ilonaiheet:

- taidetta ja kulttuuria harrastavien nuorten osuus
- koululounas ja koetaan laadultaan ja maultaan hyväksi
- arkinen vähintään kahdeksan tuntia nukkuvien osuus

4.4 Työikäisten (25–64 v.) hyvinvointi

Työikäisiä oli Polvijärvellä vuoden 2025 lopussa ennakkotiedon mukaan 1 517 henkeä eli 38,5 % kunnan väestöstä. Työikäisten lukumäärä on vähentynyt 2020-luvulla noin 14 %.

Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus 25–64 vuotiaista oli Polvijärvellä 10,8 % vuonna 2024. (Pohjois-Karjala 7,8 % ja koko maa 5,8 %).

Omaa eläkettä saavien osuus 16–64-vuotiaista oli vuonna 2024 13,9 %. (Pohjois-Karjala 9,9 % ja koko maa 7,8 %).

Polvijärven ikävakioitu työkyvyttömyysindeksi oli 142,2 vuonna 2024 (koko maa 100, Pohjois-Karjala 121,3). Indeksillä kuvaa kuntien ja alueiden työikäisen väestön työkyvyttömyyttä suhteessa koko maan tasoon. Indeksissä ovat mukana työkyvyttömyyseläkkeen saajat joulukuussa, vähintään kolmen kuukauden pituisella sairauspäiväraahajaksolla olleet vuoden aikana ja ammatillisen kuntoutuspäätöksen saaneet vuoden aikana).

Elämänlaatu

Polvijärven työikäisistä (25–64-vuotiaat/1000 vastaavan ikäistä) sairauspäivärahaa sai 130,9 vuonna 2025. Pohjois-Karjalassa luku oli vuonna 2025 111,7 ja koko maassa 103,1.

Sairauspäivärahaa mielenterveysperusteisesti (25–64-vuotiaat/1000 vastaavan ikäistä) sai 26,3 vuonna 2025. Polvijärven luku on pienempi kuin Pohjois-Karjalan (33,5) ja koko maan (33,0) lukemat.

Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien %-osuus 16–64-vuotiaista oli 2,6 % vuonna 2024. Pohjois-Karjalassa vastaava luku oli 1,4 % ja koko maassa 0,9 %.

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä 25–64-vuotiaista sai 4,4 % vuonna 2024. Pohjois-Karjalassa vastaava luku oli 4,0 % ja koko maassa 0,2 %.

Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus oli 0,7 % 16–64-vuotiaista vuonna 2024. Pohjois-Karjalassa vastaava luku oli 0,3 % ja koko maassa 0,2 %.

Työikäisten ylipainoisuudesta tai päihteidenkäytöstä ei ole saatavilla kuntakohtaista tietoa. Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI ≥ 30 kg/m²) 20–64-vuotiailla oli Pohjois-Karjalassa 28,0 % vuonna 2024 (koko maa 25,5 %).

Pohjois-Karjalan alkoholikuolleisuus oli 40,8 /100 000 asukasta vuonna 2024 (koko maa 25,7). Ikävakioitu alkoholisairastavuusindeksin lukema oli vuonna 2024 Polvijärvellä 136,8, Pohjois-Karjalassa 125,1 ja koko maassa 100.

Ikävakioitu mielenterveysindeksi oli Polvijärvellä vuonna 2024 86,8 (Pohjois-Karjala 116,8 ja koko maa 100). Indikaattori ilmaisee vakavien mielenterveyteen liittyvien sairauksien ja tilojen yleisyyttä alueen väestössä suhteessa koko maan tasoon. Indikaattorissa painottuvat vakavat mielenterveyden ongelmat.

Työ ja toimeentulo

Työttömyys väheni Polvijärvellä tämän vuosikymmenen alkuvuosina ja se oli alimmillaan 11,8 % vuonna 2023. Vuonna 2025 työttömiä työvoimasta Polvijärvellä oli 13,4 % (215 henkilöä). (Pohjois-Karjala 14,7 % ja koko maa 11,9 %).

Polvijärvellä oli vaikeasti työllistyviä (rakennetyöttömyys) oli 7,6 % (146 henkilöä) 15–64-vuotiaista työvoimasta vuonna 2025. (Pohjois-Karjala 7,0 % ja koko maa 5,3 %). Vaikeasti työllistyvät ovat työikäisiä, jotka liikkuvat työttömyyden, työvoimapoliittisten palveluiden ja lyhyiden työsuhteiden välillä ja heillä on vaikeuksia työllistyä avoimilla työmarkkinoilla.

Polvijärvellä työttömistä oli pitkäaikaistyöttömiä 93 henkilöä vuonna 2025. Pitkäaikaistyötön on työnhakija, jonka työttömyys on kestänyt ilman keskeytystä vähintään yhden (1) vuoden.

Perustoimeentulotukea vuoden aikana saaneita 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, oli 5,0 % (84 henkilöä) vuonna 2025 (Pohjois-Karjala 8,1 % ja koko maa 7,4 %).

Huolenaiheet:

- työttömyys, etenkin pitkäaikaistyöttömyys
- työikäisten määrän väheneminen
- alkoholisairastavuus

Ilonaiheet:

- mielenterveyden tilanne mielenterveysindeksin perusteella

4.5 Ikääntyneiden hyvinvointi

Polvijärvellä oli 65 vuotta täyttäneitä 31.12.2024 yhteensä 1 498 henkilöä eli 38 % kunnan väestöstä (yht. 3 999). Tilastokeskuksen vuonna 2024 tehdyn väestöennusteen mukaan yli 65-vuotiaiden osuus kunnan väestöstä on vuonna 2040 39 %.

Ennusteen mukaan 65–74-vuotiaiden määrä vähenee vuosina 2025–2030 118 hengellä. 75–84-vuotiaiden määrä kasvaa 112 hengellä ja yli 85-vuotiaiden määrä kasvaa 12 hengellä.

Polvijärveläisistä 1 758 henkeä eli 44 % asukkaista sai vuoden 2024 lopussa omaa eläkettä. Vanhuuseläkettä sai 1 574 henkilöä eli 39 % kunnan asukkaista.

Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä Polvijärvellä vuonna 2024 oli 61,6 vuotta, joka oli noin 1,5 vuotta korkeampi kuin Pohjois-Karjalassa ja koko maassa keskimäärin.

Keskimääräinen kokonaiseläkkeen suuruus oli vuonna 2025 Polvijärvellä 1 638 €, Pohjois-Karjalassa 1 882 € ja koko maassa 2 138 €.

Polvijärvellä 65 vuotta täyttäneiden asuntokunnista oli 51 % vuonna 2025 yksinasuvia ja 75 vuotta täyttäneillä 55 %. Ikääntyneen väestön yksinasuminen oli Polvijärvellä hieman pienempää kuin Pohjois-Karjalassa ja koko maassa keskimäärin.

Erityiskorvausoikeus kuvaa melko hyvin pitkäaikaissairastavuutta väestössä. Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen osuus yli 65 vuotta täyttäneestä vastaavan ikäisestä väestöstä oli Polvijärvellä vuonna 2024 67 %, Pohjois-Karjalassa 64 % ja koko maassa 61 %. Polvijärvellä oli suhteessa enemmän diabetesta, sepelvaltimotautia, verenpainetta ja reumaattista niveltulehdusta sairastavia.

Erityiskorvausoikeus (75 % tai 100 %) voidaan myöntää henkilölle, jolla on vakava ja pitkäaikainen, lääkettä vaativa sairaus. Näitä sairauksia on viitisenkymmentä.

Huolenaiheet:

- keskimääräisen eläkkeen pienuus

Ilonaiheet:

- eläkkeellesiirtymisikä

4.6 Kaikki ikäryhmät

4.6.1 Terveysterveystarvoinnin indeksitarkastelu

Terveysterveystarvointia ja sen kehitystä voidaan tarkastella eri tilastoista koottujen ikävakioitujen indeksien perusteella. Polvijärven sairastavuusindeksi on laskenut 2020-luvulla, joten kehitys on ollut myönteinen. Aivoverisuonitaudeissa ja mielenterveysindeksissä Polvijärven tilanne on vertailualueita parempi. Polvijärven tilanne on selvästi vertailualueita huonompi alkoholisairastavuudessa, diabeteksessa, sepelvaltimotaudeissa, muistisairauksissa sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksissa. Terveysterveystarvoinnin indeksit ovat liitteessä 1.

Lääkkeiden erityiskorvausoikeus kuvaa melko hyvin pitkäaikaissairastavuutta väestössä. Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen osuus, %-osuus väestöstä oli Polvijärvellä vuonna 2025 40 %, Pohjois-Karjalassa 33 % ja koko maassa 27 %. Ikäryhmittäin tarkasteltuna ainoastaan 16–24-vuotiaissa Polvijärven lukema oli alempi kuin Pohjois-Karjalan ja koko maan lukema. Muissa ikäryhmissä erityiskorvausoikeus oli Polvijärvellä vertailualueita korkeampi.

4.6.2 Turvallisuus

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta olivat Polvijärvellä vuonna 2025 4,3. (Pohjois-Karjala 7,0 ja koko maa 8,8).

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitojaksoja / 10 000 asukasta oli vuonna 2024 155,3 kun vastaava luku Pohjois-Karjalassa oli 150,3 ja koko maassa 127,3. Työikäisten hoitojaksot ovat samalla tasolla kuin muualla mutta alle 14-vuotiaiden ja yli 65-vuotiaiden hoitojaksojen määrä on suurempi kuin Pohjois-Karjalassa ja koko maassa.

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 vastavan ikäistä tunnusluku oli Polvijärvellä vuonna 2025 115,9. (Pohjois-Karjala 104,8 ja koko maa 87,7).

Loukkaantumisiin johtaneita tieliikenneonnettomuuksia on Polvijärvellä ollut 2020-luvulla vuosittain 2–3 kpl. Kuolemaan johtaneita tieliikenneonnettomuuksia ei Polvijärvellä ole ollut 2020-luvulla.

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot / 10 000 asukasta olivat Polvijärvellä vuonna 2025 118,4. (Pohjois-Karjala 115,3 ja koko maa 96,4).

4.7 Hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 arviointi

Polvijärven kunnan hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2022–2025 kuntalaisten hyvinvoinnin painopisteet olivat seuraavat: Elinvoimasta pohja, liikunnasta ja luonnosta kestävyyttä, toimiva arki ja yhteisestä tekemisestä ja kulttuurista osallisuutta,

Hyvinvointisuunnitelman painopisteille asetettujen tavoitteiden tarkastelu indikaattoreiden perusteella

Painopiste: Elinvoimasta pohja

Tavoite: Mahdollistetaan yritystoiminnan kehittyminen

Uusia yrityksiä perustettiin vuonna 2024 13 kpl ja vuonna 2023 14 kpl. Teollisten työpaikkojen määrä oli Polvijärvellä vuonna 2024 130 kpl, jossa oli vähennystä edellisestä vuodesta 26 työpaikkaa (17) %. Vuonna 2022 teollisia työpaikkoja oli 176. ELY-keskuksen maaseuturahasto ja Joensuun seudun Leader yhdistys myönsi vuonna 2024 rahoitustukea 12 hankkeelle ja vuonna 2023 yhdelle hankkeelle.

Tavoite: Tuetaan työuran alkamista, jatkumista, työssä jaksamista ja työssä pysymistä

Vuoden 2025 lopussa työttömien määrä oli Polvijärvellä 243 henkilöä ja 14,9 % työvoimasta. Vuonna 2024 työttömien määrä Polvijärvellä kasvoi edellisestä vuodesta 20 hengellä ja työttömänä oli vuosikeskiarvona 13 % (209 henkilöä) työvoimasta (vuonna 2023: 11,8 %). Työttömien osuus on vähentynyt vuoden 2021 tilanteesta, jolloin se oli 15,7 % (262 henkilöä). Koko Pohjois-Karjalassa työttömien osuus työvoimasta vuosikeskiarvona oli vuonna 2024 13,8 % ja vuonna 2021 14,2 %.

Rakennetyöttömyys eli vaikeasti työllistyvien määrä oli Polvijärvellä vuonna 2021 161 henkilöä. Vuoden 2024 lopussa vaikeasti työllistyviä oli 146 henkilöä, joten heidän määränsä on vähentynyt yhteensä 15 henkilöllä vuodesta 2021. Pitkäaikaistyöttömiä (yhtäjaksoisesti työttömänä 12 kuukautta tai pidemmän ajan) oli vuoden 2025 lopussa 106 henkilöä.

Taulukko xx Polvijärven väkiluvun, työllisten ja työvoiman muutos vuosina 2020–2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Väkiluku	4 201	4 161	4 084	4 064	3 999
Työvoima	1 697	1 680	1 607	1 610	1 574
Työlliset	1 380	1 443	1 396	1 396	1 331
Työttömät	317	237	211	214	243
Työvoiman ulkopuolella olevat	2 504	2 481	2 477	2 454	2 425

Vuosina 2020–2024 Polvijärven asukasmäärä on vähentynyt 202 henkilöllä. Työvoiman määrä on vähentynyt samaan aikaan 123 henkilöllä. Asukasmäärän vähennyksestä 61 % on kohdistunut työvoimaan. Työvoiman ulkopuolella olevien määrä on vähentynyt 79 henkilöllä. Asukasmäärän vähennyksestä 39 % on kohdistunut työvoiman ulkopuolella oleviin.

Tavoite: Kuntalaisia tuetaan hyvinvointia tukevilla arjen valinnoissa

Liikkuva koulu – hankkeen tavoitteiden mukaisesti liikuntamahdollisuuksia on monipuolistettu koulun arjessa ja erityisesti liikkumattomia aktivoitu Move-tulosten pohjalta sekä innostettu toiminnalliseen oppimiseen.

Syksyllä 2024 otettu käyttöön matkapuhelimien käytön rajoitukset perusopetuksessa ja lähdetty kehittämään vaihtoehtoisia toimintoja yhdessä oppilaskunnan kanssa.

Suomi liikkeelle –ohjelmalla edistetty liikkuvan arjen valintoja ja että kuntalaiset tarttuvat liikkumisen mahdollisuuksiin. Polvijärven ja Outokummun yhteinen liikuntaneuvonta hankkeessa kehitetään ikäihmisten ja työikäisten liikkumista liikuntaneuvonnan avulla.

Matalan kynnyksen liikuntaryhmät ovat suunnattu kaikille kuntotasosta, iästä tai aiemmasta kokemuksesta riippumatta. Niiden tavoitteena on madaltaa osallistumisen esteitä – kuten motivaation puutetta, ajan puutetta tai taloudellisia syitä – ja tehdä aloittamisesta mahdollisimman vaivatonta ilman suorituspainetta. Ryhmät ovat edullisia tai maksuttomia.

Tavoite: Seniorimyönteinen kunta

Sosiaali- ja terveysalan peruspalveluiden saavutettavuuteen Polvijärvellä on hyvinvointialueen palvelustrategia valmistelussa tulossa muutoksia jatkossa. Palveluasumisyksikkö Tähkän valmistuminen v. 2024 varmistaa ikäihmisten asumispalveluiden saavutettavuutta myös tulevaisuudessa.

Vanhus- ja vammaisneuvoston aktiivinen toiminta ikäihmisten osallisuuden edistämisessä, johon liittyy läsnäolo- ja puheoikeus kunnanvaltuustossa sekä elinympäristö- ja hyvinvointilautakunnassa.

Ikäihmisten kotona asumista on tuettu kunnan järjestämällä kyläavustaja-palvelulla.

Kuntalaisten osallisuutta ja digisyrjäytymisen ehkäisyä on edistetty hanketyönä maksuttomalla digineuvonnalla ja Joensuun seudun kansalaisopiston kurssitoiminnalla.

Polvijärven kunta on mukana Ikäinstituutin kolme vuotta kestävässä Voimaa vanhuuteen -hankkeessa. Siinä tavoitteena on edistää vielä kotona itsenäisesti pärjävien, toimintakyvyltään heikentyneiden ikäihmisten (pääosin 75+) liikkumiskykyä, osallisuutta ja itsenäistä selviytymistä terveysliikunnan avulla.

Painopiste: Liikunnasta ja luonnosta kestävyyttä

Tavoite: Parannetaan kaikenikäisten kuntalaisten mahdollisuuksia liikkua

Urheilukentän peruskorjaus valmistui vuonna 2024. Merkittävässä investoinnissa uusittiin juoksurata ja hyppypaikat pinnoitteineen, alue aidattiin sekä lisäksi alueen valaistus modernisoitiin.

Esteetön liikuntatila avattiin Turvalan tiloihin, mikä mahdollistaa paremmin myös apuvälineitä tarvitsevien kuntolijoiden liikuntaa.

Kunnan sopimusta Polvijärven Urheilijoiden ylläpitämän jäähallin käytöstä jatkettiin viidellä vuodella ajalle 1.1.2027 – 31.12.2031

Tavoite: Kehitetään nuorille toimintaa, jossa yhdistyvät mielen hyvinvoinnin tukeminen ja liikkuminen

Hyvinvointiprofiilin kyselyssä syksyllä 2024 oppilaat ottivat kantaa väitteeseen: Liikkuminen tai liikunta tuottaa minulle iloa. Polvijärven 5–6 (78 %) ja 7–9-luokkalaisten (65 %) vastauksissa samaa ja täysin samaa mieltä olevien osuus jäi noin 10 % alle koko maan vastaajien keskiarvosta.

Move-mittausten tulokset voivat vaihdella vuosittain paljonkin johtuen pienestä osallistujajoukosta. 5.luokkalaisten tulos on kääntynyt parempaan suuntaan vuonna 2025 mutta 8. luokan oppilaiden fyysinen kunto on ollut huolestuttavan alhainen vuosina 2024 ja 2025.

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE! -mittaus)						
	% 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Koko maa	38,4	37,6	38,4	37	35,8	34,6
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue	41,3	42,4	39,5	39,9	36,3	33,4
Polvijärvi	38,7	43,2	39,5	43,3	53,3	23,5
	% 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Koko maa	39,2	40,9	41,2	40,1	40,4	39,6
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue	43,3	42,5	40,4	41	42,9	41,3
Polvijärvi	20	60,7	28	29,2	58,6	62,5

Painopiste: Yhteisestä tekemisestä ja kulttuurista osallisuutta

Tavoite: Harrastus- ja tapahtumatuotantoa suunnitellaan yhdessä kuntalaisten kanssa: tarjonta pohjautuu vahvasti osallistamiselle ja osallistumiselle

Vapaa-aikapalvelut on organisoinut yhdessä kuntalaisten kanssa tilaisuuksia liikkumiseen ja kulttuuriin.

Yhteisöllisyys on Polvijärven vahvuus, joka konkretisoituu lukuisissa tapahtumissa, esimerkiksi vuosittain järjestettävillä Polvijärvi-päivillä.

Painopiste: Toimiva arki

Tavoite: Peruspalvelut ovat laadukkaita ja käyttäjäystävällisiä

Varhaiskasvatus ja perusopetus ovat kerätyn palautteen perusteella säilyneet laadukkaina ja käyttäjäystävällisenä ja niissä oleva vakituinen henkilökunta on ollut kelpoisuuden omaavaa. Lukion ylioppilaskirjoitusten tulokset ovat olleet pääsääntöisesti koko maan keskiarvotulosten yläpuolella.

Perusasteen jälkeisen koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden osuus vuonna 2024 oli Polvijärvellä pienempi kuin maakunnassa ja koko maassa keskimäärin.

Tavoite: Hyvä arki houkuttelee uusia asukkaita

Polvijärven nettomuutto on ollut keskimäärin hieman (8 henkilöä) negatiivinen vuosina 2021–2025.

Taulukko x Polvijärven nettomuutto vuosina 2021–2024.

Vuosi	2021	2022	2023	2024	2025
Nettomuutto	+13	-32	+17	-3	-33

Polvijärven väkiluku oli vuoden 2025 lopussa 3 930 asukasta ja laskua edellisestä vuodesta oli 69 henkilöä. Väkiluku oli vuoden 2021 lopussa 4 161 joten vähennystä on tapahtunut neljässä vuodessa 231 henkeä (5,6 %).

Huoli-ilmiöt ja hyvinvoinnin sekä terveyden edistämistyö jatkossa

Kunnan elinvoimaisuuden kehittäminen on keskeistä jatkossa sillä kunnassa asuvan työllisen työvoiman ja työpaikkojen määrä on vähentynyt samaan aikaan. Teollisuuden työpaikkojen määrän vähentyessä tulisi työllistymismahdollisuuksia löytyä muilta toimialoilta työllisten määrän säilymiseksi.

Peruskouluikäisissä lapsissa ja nuorissa ylipainoisten lasten ja nuorten osuus kasvaa iän myötä. Liikkumattomuuden ja istuvan elämäntavan kasvu vaikuttavat negatiivisesti terveyteen ja kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin kaiken ikäisillä. Lasten ja nuorten kasvattaminen fyysisesti aktiiviseen elämäntapaan ei onnistu pelkästään koulun keinoilla vaan sen tulisi olla yhteiskunnan yhteinen tehtävä. Lapsiperheiden moniammatillisen ehkäisevän tuen ja ohjauksen avulla voidaan välttää raskaiden korjaavien palveluiden tarvetta. Tässä työssä tulisi yhteistyötä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa saada parannettua.

Työikäisten kohdalla työttömyyden ja etenkin rakennetyöttömyyden vähentämiseksi on kuntien vastuulle siirtyneessä työvoimapalveluissa löydettävä tehokkaita toimintatapoja.

Yli 64-vuotiaiden kuntalaisten osuus on kasvussa lähestyen 40 % Polvijärven asukasmäärästä. Yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa Tilastokeskuksen ennusteen mukaan 168 hengellä vuosina 2024–2040. Ikäihmisten digisyrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäiseminen sekä haja-asutusalueella asuvien ikäihmisten arjessa pärjäämisen tukeminen kuuluvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön myös tulevinä vuosina. Järjestö- ja vapaaehtoistoiminta luovat merkittävästi hyvinvointia kuntalaisille mutta järjestötoiminnan aktiivisen toimijajoukon harveneminen ja järjestöavustusten leikkaukset ovat tämän hyvinvointityön uhkana lähivuosina.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä on Polvijärvellä terävöitettävä jatkossa laaja-alaisena ja

poikkihallinnollisena yhteistyönä. Hyvinvoinnin edistäminen koskee kunnan kaikkia palvelualoja ja sitä tehdään yhteistyössä paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa.

4.8 HYTE-kerroin

Vuoden 2023 alusta otettiin käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin, johon kunta voi vaikuttaa sen omilla toimillaan. Tämä ei ole korvamerkittyä, vaan yleiskatteellista eli se sisältyy kunnan saamaan valtionosuuteen.

HYTE-kertoimen laskennassa hyödynnetään toimintaa kuvaavia prosessi-indikaattoreita ja tuloksia kuvaavia tulosindikaattoreita. Yhteensä indikaattoreita on 21. Indikaattorien soveltuvuus arvioidaan määräjain, eivätkä ne tule olemaan aina samoja.

Taulukko xx Polvijärven kunnan HYTE-kertoimeen liittyviä tunnuslukuja vuosilta 2021–2025

	2021	2022	2023	2024	2025
HYTE-kerroin, 0–100	65	59	68	53	57
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	47	45	62	46	48
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	82	73	73	60	67
HYTE-kerroin euroa / asukas	18,3	16,8	19,1	16,5	17,7
HYTE-kerroin, 1 000 euroa	76,9	69,9	77,9	67,1	70,7

5. Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2028

5.1 Hyvinvointialueen, maakuntaliiton ja kuntien strateginen kumppanuus

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on asetettava tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Hyvinvointialueen ja kuntien on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin.

Pohjois-Karjalassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ohjaa kumppanuudessa laadittu valtuustokausittainen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Pohjois-Karjalassa –strategiset painopisteet asiakirja vuosille 2025–2028 (jatkossa maakunnallinen hyte-ohjelma). Myös alueen kuntien ja hyvinvointialueen omat laajat hyvinvointisuunnitelmat ja -kertomukset sekä maakuntaohjelman hyvinvointiosio pohjautuvat tähän maakunnalliseen hyte-ohjelmaan.

Kunnan ja hyvinvointialueen on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho. Molempien on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan. Kunnan ja hyvinvointialueen nimeämät hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen vastuutahot kokoontuvat joko erikseen sopimalla tai osana kunnan hyte-työryhmää. Koolle kutsujana on kunta.

Hyvinvointialueen on neuvoteltava vähintään kerran vuodessa yhdessä alueensa kuntien sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa (= hyte-toimijat) hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta. Neuvotteluissa sovitaan maakunnalliseen hyte-ohjelmaan liittyvistä konkreettisista ja vaikuttavista toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.

5.2 Pohjois-Karjalan hyte-ohjelma

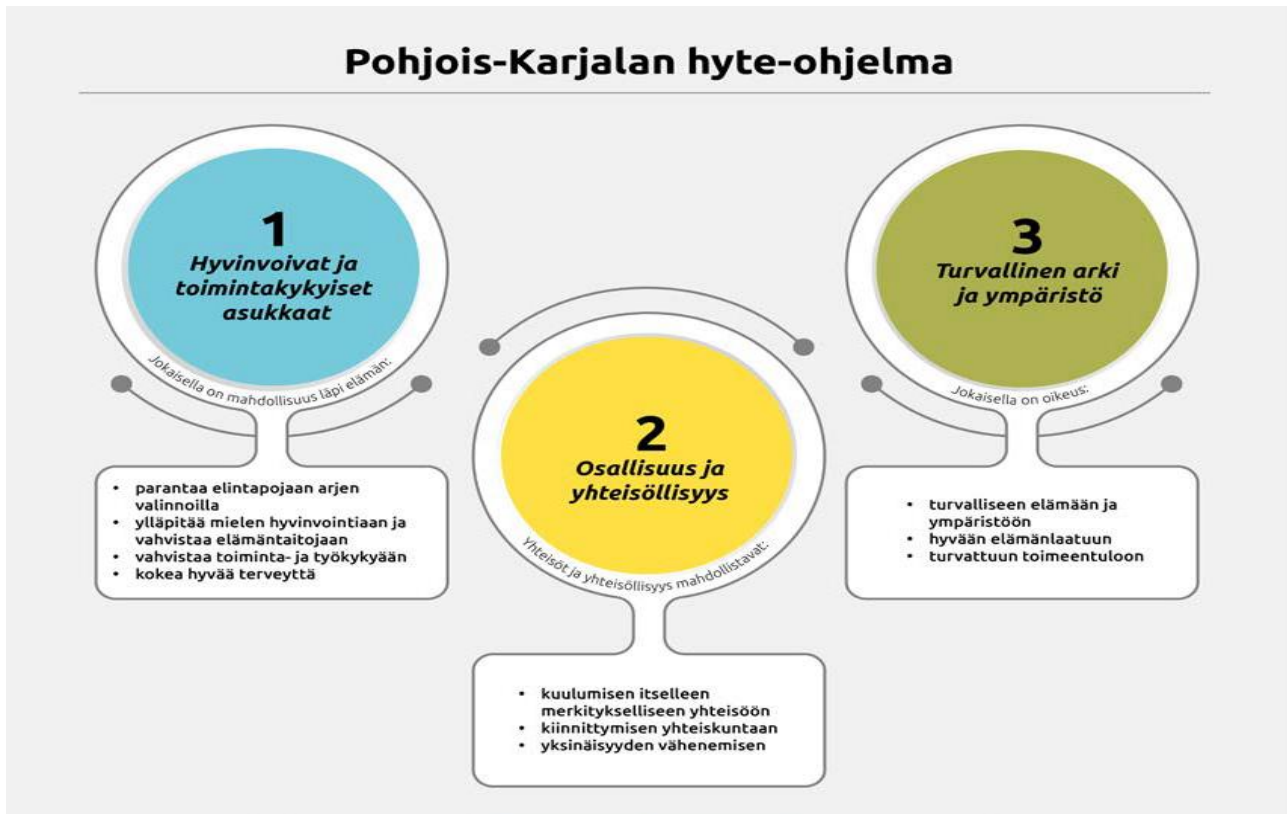
Hyvinvointisuunnitelman taustalla on maakunnallinen hyvinvointiohjelma ”Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Pohjois-Karjalassa, Strategiset painopisteet vuosille 2025–2028”.

Maakunnallisen hyvinvointisuunnitelman tarkoituksena on antaa suunta maakunnan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyölle vuosille 2025–2028.

Tukemalla pohjoiskarjalaisten mahdollisuuksia hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden sekä työ- ja toimintakyvyn edistämiseen ja parantamiseen, edistetään samalla maakunnan elinvoimaisuutta ja vähennetään raskaiden, korjaavien palveluiden tarvetta.

Maakunnalliseen hyvinvointiohjelmaan on laadittu laaja kuvaus maakunnan asukkaiden hyvinvoinnin tilasta käytettävissä olevien väestö- ja indikaattoritietoihin perustuen. Näiden perusteella on määriteltä maakunnalliset painopisteet ja tavoitteet. Toimijat laativat omat konkreettiset toimenpiteensä.

Pohjois-Karjalan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategisia painopisteitä on kolme; hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat, osallisuus ja yhteisöllisyys sekä turvallinen arki ja ympäristö. Jokaiselle painopisteelle on valittu omat kehittämistavoitteet, jotka on avattu tarkemmin kuvassa 3. Polvijärven kunnan hyvinvointisuunnitelma pohjautuu maakunnalliseen HYTE-ohjelmaan.

Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat – ennaltaehkäisten ja kannustaen eteenpäin

Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat painopisteen lähtökohtana on asukkaiden mahdollisuus tehdä itseään koskevia terveyttä edistäviä päätöksiä sekä kuinka hänen ratkaisujensa tekemahdollisuuksia tuetaan hyte toimijoiden suunnittelu-, päätöksenteko- ja toimeenpanorakenteissa. Asukkaiden päätökset koskevat mm. ravintoa, liikuntaa, kulttuuritoimintaa sekä päihteettömyyden ja mielenterveyden ylläpitämistä. Palvelujen olemassaolo ja löydettävyyden, tiedonsaanti palveluista sekä niihin pääsy ovat edellytyksiä päätösten toimeenpanossa ja elintapojen muutoksessa. Tukemalla terveellisiä elintapoja vähennetään väestön sairastavuutta sekä edistetään heidän toiminta- ja työkykyään.

Tavoitteena on, että jokaisella on mahdollisuus läpi elämän

- parantaa elintapojaan ja arjen valintojaan
- ylläpitää mielen hyvinvointiaan ja vahvistaa elämäntaitojaan
- vahvistaa toiminta- ja työkykyään
- kokea hyvää terveyttä

Osallisuus ja yhteisöllisyys – Yhdessä toisiamme kunnioittaen

Osallisuus ja yhteisöllisyyden painopisteen lähtökohtana on asukkaiden merkityksellisyyden kokemuksen sekä alueen pitovoiman edistäminen. Tavoitteena on ehkäistä ja vähentää asukkaiden yksinäisyyden kokemusta sekä tukea heidän vaikutusmahdollisuuksiaan. Osallisuuden edistämiseksi järjestötoimijoiden merkitys on keskeistä. Järjestöt tarjoavat osallistumisen, mielekkään toiminnan ja vaikuttamisenpaikkoja, vertaistukea sekä mahdollisuuksia osallistua yhteisöjen toimintaan. Suunniteltaessa hyte-palveluita käyttäjien osallistaminen sekä monialaisten yhteistyörakenteiden kehittäminen palveluiden toteutuksessa on tärkeää.

Tavoitteena on, että yhteisöt ja yhteisöllisyys mahdollistavat

- kuulumisen itselleen merkitykselliseen yhteisöön
- kiinnittymisen yhteiskuntaan
- yksinäisyyden vähenemisen

Turvallinen arki- ja ympäristö – Elinvoimainen Pohjois-Karjala

Turvallinen arki- ja ympäristö – painopisteen lähtökohtana on, että maakunta on kaikille ja kaikenikäisillä hyvä ja turvallinen paikka asua ja elää. Turvallisuuden edistämistä toteutetaan asumisen, ympäristön, pelastus-, liikunta-, kulttuuri- ja muiden palvelujen sekä liikenneyhteyksien suunnittelussa ja toteuttamisessa. Palvelut, toiminnot ja ympäristö ovat saavutettavissa sekä esteettömiä ja ne suunnitellaan kaikkien osallisuus huomioiden. Asukkaiden kokemaa turvallisuudentunnetta edistetään konkreettisin toimenpitein erilaisissa toimintaympäristöissä kuten varhaiskasvatuksessa, kouluissa, työpaikoilla, vapaa-ajalla, asu- mispalveluissa ja kotona. Asukkaille turvataan edellytykset vähimmäistason turvaavaan toimeentuloon ja huolenpitoon kaikissa elämäntilanteissa. Työelämän ulkopuolella olevia henkilöiden paluuta ja siirtymistä työelämään tuetaan koulutus-, kuntoutus- ja työllisyyspalveluiden avulla

Tavoitteena on, että jokaisella on oikeus

- turvalliseen elämään ja ympäristöön
- hyvään elämänlaatuun
- turvattuun toimeentuloon

5.3 Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteet, vastuutahot ja toimenpidemittarit

PAINOPISTE: Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat

TAVOITE: ELINTAPOJEN PARANTAMINEN ARJEN VALINNOILLA		
Kunnan toimenpide	Vastuutaho	Toimenpidemittari
Ehkäisevän päihdetyön vahvistaminen (varhaiskasvatuksen ja koulun päihdekasvatus ja puheeksi ottamisen malli käytössä, viestintä, kampanjat, teemapäivät, nikotiinikieltokyltit tupakkalain mukaisiksi ja kunnan päihdetoimintamallin päivitys	Kaikki palvelualat (Hallintopalvelut, Elinympäristöpalvelut ja Hyvinvointipalvelut)	Toimenpiteistä raportointi
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen -hanketyö -liikunnallinen elämäntapa esi- ja perusopetuksessa -liikuntaolosuhteiden kehittäminen talousarvion mukaisesti	Kaikki palvelualat (Hallintopalvelut, Elinympäristöpalvelut ja Hyvinvointipalvelut)	Hankeraportit Move -testitulokset Liikunta-aktiivisuuskysely Vuosisraportointi

Ruokakasvatuksen kehittäminen	Varhaiskasvatus, perusopetus, lukio ja ravintopalvelut	Ruokailuun osallistuminen, teemapäivien määrä, opiskeluhuollon toimet, hävikkiruuan määrä
-------------------------------	--	---

TAVOITE: MIELEN HYVINVOINNIN YLLÄPITO JA ELÄMÄNTAIDOJEN VAHVISTAMINEN		
Kunnan toimenpide	Vastuutaho	Toimenpidemittari
Edistetään polvijärveläisten hyvinvointia kulttuurin keinoin. Esim. henkisen kriisinkestävyyden tukeminen tapahtumilla ja kulttuurielämyksillä, kulttuuri-identiteetin vahvistaminen, perinteen ja kulttuurin esilletuonti sekä järjestöavustukset	Kirjasto Museot Vapaa-aikapalvelut	Tapahtumien lkm Osallistuja/kävijämäärät
Lasten ja nuorten tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen	Hyvinvointipalvelut (varhaiskasvatus, perusopetus, lukio ja vapaa-aikapalvelut)	Hyvinvointiprofili 5-9lk Lukuvuoden/toimintakauden arviointiraportti Uhka- ja vaaratilanneilmoitusten määrä

TAVOITE: TOIMINTA- JA TYÖKYVYN VAHVISTAMINEN		
Kunnan toimenpide	Vastuutaho	Toimenpidemittari
Työikäisten asukkaiden toiminta- ja työkyvyn vahvistaminen	Työllisyyspalvelut Vapaa-aikapalvelut	Raportit toimista
Lasten ja nuorten perustaitojen, etenkin lukutaidon kehittäminen	Varhaiskasvatus Perusopetus Kirjasto	Kansallisen lukutaitostrategian toimeenpano Kirjastopolun toteutuminen peruskoululle -tapahtumat eri ikäryhmille (painopiste lukemisessa)

TAVOITE: HYVÄN TERVEYDEN KOKEMINEN		
Kunnan toimenpide	Vastuutaho	Toimenpidemittari
Liikuntaneuvonnan ja -mahdollisuuksien tarjoaminen terveyden kannalta liian vähän liikkuville (Hyviö-työkalu ja kuntotestaus)	Vapaa-aikapalvelut	Osallistujien lkm ja vaikuttavuus

PAINOPISTE: Osallisuus ja yhteisöllisyys

TAVOITE: KUULUMINEN ITSELLE MERKITYKSELLISYYS YHTEISÖÖN		
Kunnan toimenpide	Vastuutaho	Toimenpidemittari
Luokkien ryhmyttäminen osana toimintakulttuuria, oppilaskuntatoiminta, lasten valtuusto (parlamentti) -toiminnan käynnistäminen, viestintä harrastusmahdollisuuksista, koulupoissaolojen seuraamisen ja puuttumisen toimintamallin käyttö	Perusopetus	Lukuvuosiraportit
Järjestö-kuntayhteistyön toimivuuden kehittäminen valtuustokauden ajan (järjestöillat, järjestökyselyt, toimivat avustusprosessit).	Kaikki palvelualat (Hallintopalvelut, Elinympäristöpalvelut ja Hyvinvointipalvelut)	Vuosiraportit Toimintakertomukset
Polvijärven 150 -vuotisjuhlavuosi näkyy ja osallistaa kuntalaisia	Kaikki palvelualat (Hallintopalvelut, Elinympäristöpalvelut ja Hyvinvointipalvelut)	Raportit Osallistujamäärät

TAVOITE: KIINNITTYMINEN YHTEISKUNTAAN		
Kunnan toimenpide	Vastuutaho	Toimenpidemittari

TAVOITE: YKSINÄISYYDEN VÄHENTYMINEN		
Kunnan toimenpide	Vastuutaho	Toimenpidemittari
Mahdollistetaan kolmannen sektorin ja seurakunnan toimia yksinäisyyden vähentämisessä (esim. SPR)	Hyvinvointipalvelut	Riksa-toiminta, ystäväkerhot, ulkoiluystävät

PAINOPISTE: Turvallinen arki ja ympäristö

TAVOITE: TURVALLINEN ELÄMÄ JA YMPÄRISTÖ		
Kunnan toimenpide	Vastuutaho	Toimenpidemittari
Maakunnallisten ”turvallisempi tila” -ohjeistuksen käyttöönotto kunnan toiminnoissa	Kaikki palvelualat (Hallintopalvelut, Elinympäristöpalvelut ja Hyvinvointipalvelut)	Raportointi käyttöönotosta
Kunnan varautumissuunnitelmat tarkistetaan vuosittain ajantasaisiksi, kuntalaisten omatoimista varautumista edistetään	Kaikki palvelualat (Hallintopalvelut, Elinympäristöpalvelut ja Hyvinvointipalvelut)	Valmiusryhmän muistiot Yleisötilaisuuksien lkm

TAVOITE: HYVÄ ELÄMÄNLAATU		
Kunnan toimenpide	Vastuutaho	Toimenpidemittari
Toisista huolenpitoon kannustaminen arjessa	Kaikki kunnan toimijat (Hallintopalvelut, Elinympäristöpalvelut ja Hyvinvointipalvelut)	Toimenpiteistä raportointi

TAVOITE: RIITTÄVÄ TALOUDELLINEN TURVA		
Kunnan toimenpide	Vastuutaho	Toimenpidemittari
Toimivat työllisyyspalvelut kunnassa	Työllisyyspalvelut	Opastetaan työllisyyspalveluita tarvitsevia kuntalaisia ja neuvotaan palveluiden käytössä sekä mihin he ovat oikeutettuja. Asiakkuuksien määrä Asiakkaiden eteneminen työllisyysprosesseissa Asiakaspalautteet
Yritystoiminnan vahvistaminen kunnassa	Elinvoimapaalvelut	Raportointi uusista toimista yritysten kasvun tukemisessa ja uuden yritystoiminnan mahdollistamisessa